

tukaj čaka lenega stergan rokav, prazen bokal in pa be-raška palica. Brez gnoja in pridnega obdelovanja tudi go-ricice le prerade preložne postanejo. Posebno je pa vrisk in krik zavolj novega vinskega daca mnoge tako pre-strašil, da so jeli gorice celó zanemarjati. Na Borovšaki je kakih sedem plugov tersja; letos ni vidilo niti krampa niti motike, ampak se je moralo le z vinjekom zadovoljiti, kateri tudi pri nas ni v posebni hvali. — Drugač se letina lepo kaže; sena je bilo obilno in žita so se lepo obrastle. Sadja je vsake fele, posebno so orehi rodni. Mladega drevja so zasajeni celi gaji, in tudi murvine drevesca se pogostoma sadijo. — Koroška ajdina in pa kohinska kuret-nina se je že tudi pri nas udomačila. — Močno pa nas je strah kobilic, posebno laških in ogerskih. Bog daj, da bi bil strah prazen. Slekovčev.

Iz Pajkina na Tominskem 2. julija. Saj bi bil vam ljube „Novice“ že večkrat rad kaj pisal iz naših krajev, pa nam kmetom se le redko ponudi kaka minuta za pisanje. Kakor po drugih krajih, tudi tukaj gospodari ubožstvo. Gorje kmetu, ki nima dnarja! — In ravno to je dalo pri-ložnost dvema sleparjema, se v naše hribe pritepsti, ki sta rekla, da bosta zaklad (šac) izkopala. Nevedni ljudje so jima verjeli, tako, da trije so kar za saponi prišli in so šli na mesto, ki sta jim ga bila potepuha pokazala. Revčki so kopali, da jim je pot s čela kapal, misleči, da se jim bodo koj dnarji zabliskali; al zmotili so se. Veliko so prikopali — pa dnarja le ni bilo, še za tisti bokal žganja ne, ki so ga bili sleparjema za to dali, da sta jim bila kraj pokazala, kjer je imel biti „šac“ zakopan. Da bi se vendar ljudje kdaj spametovali! Kmet.

Iz Novega mesta 12. julija. M. P. — Z veseljem vam, drage „Novice“, povem, da tudi mi, kakor se vidi, ne bomo zadnji v slovenščini. Jela je tudi pri nas javiti tako živo zavednost narodnosti kakor še nikdar ne. Oživlja nas ljubezen do maternega jezika, ki je bil tako dolgo za-nemarjen kakor da bi ne bil naš domač jezik. Bili so časi, da so se ravno tukaj ljudje iz dijaka norca delali, ko so ga v maternem jeziku, to je, po slovenski govoriti slišali; berž so mu rekli, da je ali hud sovražnik nemščine ali pa je celó ne razume; zdaj je pa to drugač. Prerodili smo se in narodni duh nam v sercih klije. Nemščina se ne zane-marja, al tudi slovenščina dobiva čedalje bolj pravice, ki ji grejo pred Bogom in svetom. Da so se časi tako dobro obrnili v naši gimnazii, gré čast in hvala verlemu domo-ljubu, visokočastitemu gosp. očetu frančiškanku L. H., pro-fesorju gerškega jezika, ki nam je res dika in ponos. Celo leto se prestavlja gerški jezik v slovenski, tako na priliko: Demosten-a, Ksenofon-a in Homer-ja; prevodi grejo že dobro od rok.

Iz sv. Križa pri Kostanjevci na Dol. 8. julija. F. K. — Zdaj se je pri nas potrebna reč dodelala, namreč nova šola, katero smo že dolgo pričakovali, in je, se vé da vsaki fari potrebna, posebno pri nas, kjer je veliko otrok. Res jo je lepo viditi, kjer ravno nasproti cerkve stoji. Le zoper to tožijo farmani, da ni prav razdeljena, kjer najbolj potrebna reč za organista ni narejena, kar pa se zdaj ne dá pomagati več. Dam vam še tudi vediti novo izdelovanje ceste, ktera pelja od sv. Križa na Malence in Ker-škovo; imela bo ta cesta mostove in osem zidanih kan-alov. En most v naši vasi čez potok s tremi oboki (velbi) bo ta teden dodelan, ki bi bil mogel že pred osmi leti na-rejen biti. Akoravno navadno ni velika vodica, je vendar že nekaj otrok in živine v nji utonilo, ker rada velika pri-haja. Hvala Bogu, da bomo znanprej te nesreče obvarovani. — Naše žitno polje in vinske gorice nam obetajo veliko prideika, Jagode na grojzdih so že ko grah debele; ako ne pride kaka huda ura, si bomo že spet napolnili v jeseni sodiče s moštom, da bo veselje.

Iz Ljubljane. Kako se časi spreminjajo! Sedaj ima v Terstu biti sedež deželnega poglavarstva za Istersko,

Goriško in Kranjsko; že pred 113 leti pa je cesarica Maria Terezija ukazala, da za Krajnsko, Goriško, Gradiško in Primorsko: Terst, Reko in Bakerski primorski svet ima sedež kraljeve namestnije biti v Ljubljani, — kar smo za terdno mislili, da bo spet. Po prijaznosti nekega gospoda smo imeli te dni dotično staro pismo v rokah, ki ga je pod imenom „Instruction für die neuaufgestellte Re-präsentation in Krain“ 15. aprila 1747 cesarica Marija Terezija z lastno roko podpisala. Tako-le se v izvirnem jeziku glasi začetek tega pisma: „Wir Maria Theresia von Gottes Gnaden römische Kaiserin“ etc. etc.

„Nach welcher Unsere, über das Herzogthum Crain, die beude gefürstete Grafschaften Görz und Gradisca, wie auch unser Littorale Austriacum die Städte Triest, Fiume und unsere Zrin- und Frangepanische Fiscal-Meergüter im Buccarischen Dominio neu resolvirte königliche Cameral-, Commercial- und politische Repräsentation in der Stadt Laibach, bei denen, derselben zu besorgen obliegenden, das Camerale, Commerciale, Publicum, Politicum et Provinciale betreffenden agendis und der Ihro zu solchen Zweck an-vertrauten Activität, sich zu verhalten und zu benehmen haben wird“.

„Und zugleich, nachdem Wir über besagtes Herzog-thum Crain, Görz, Gradisca und das Littorale, Triest, Fiume und die Buccarischen Meer-Güter, eine eigene königliche Repräsentation von einem Präside, Vice-Präside und fünf Räthen, dann zwei Secretären, anzustellen, durch dieselbe das Camerale, Commerciale, Provinciale, Contribunale und alle andere Publica besorgen zu lassen . . . . . Ihre königliche Repräsentation aber den Sitz in unserer landesfürstlichen Stadt Laibach anzuweisen allergnädigst befunden“ itd.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Manjši odbori deržavnega svetovavstva, ki so posamezno v pretres vzeli deržavne dohodke in stroške za leto 1861, so nek tako pridni bili, da so s svo-jimi deli že zlo pri kraji in da vsi ti odbori se bojo 21. dan t. m. snidili v skupno posvetovanje, v katerem se bojo pomenili o pglavitnih vodilih (principih), kako naj se napravi vprihodnje gospodarstvo našega cesarstva, da bo manj stroškov prizadjalo in dohodki se s stroški po-ravnali. Pravijo, da to skupno posvetovanje izvoljenih manjših odborov utegne dober teden terpeti. Kar bo ta manjša skup-ščina sklenila, se bo v kamnotisih podalo deržavnim sveto-vavcom, da bo vsak za-se prebral in prevdaril, k čemur bo spet treba kakih 8 do 10 dni. In tako veliki zbor celega pomoženega deržavnega svetovavstva svoje naj-imenitniše naloge skor ne bo mogel začeti pred 8. dnevom prihodnjega mesca. Okoli malega Šmarna tedaj bojo tiste važne posvetovanja, ktere vsak Avstrijan radoveden pričakuje. — Časnik „Allg. Zeitg.“ je te dni prinesel popis, v katerem razverstuje vseh 59 deržavnih svetovavcov tako-le: 1) po rodu jih šteje: Madjarov (Ogrov) 11, Slovanov in Rumunov 18, Nemcov 25, Lahov 5; — po st a n u jih je: žlahnega stanú 36, nežlahnega 23, — cesarskih uradnikov 13, vojakov 6, grajšakov 21, duhovnih 6 (kato-liški so 4, 2 pa sta gerško-nezedinjene vere), tergovcov in obertnikov 8, advokatov in županov 5; — po mislih in sercu jih šteje: 40 za deržavno edinost, 19 za razdružlji-vost, — absolutizmu udanih jih šteje 5, staremu konserva-tizmu 24, ustavnemu vladarstvu 30; ki so že kdaj v der-žavnih ali deželnih zborih bili, jih je 24, 35 pa ne. Odkod nek je dobil dopisnik to razverstenje, po katerem der-žavne svetovavce naravnost stavi v razrede kakor učenik svoje učence, pa ne pové.

— Poveljnik cesarske morske armade gospod nadvoj-voda Ferdinand Maks je deržavnemu svetovavstvu posebno pismo poslal, v katerem dokazuje, da od tistih 6 milij. gold.,

ki so za pomorstvo leta 1861 od ministerstva določeni, se ne more nič odbiti, ako nočemo, da bi laško kraljestvo Avstrii vzelo Istro in Dalmacijo itd. Brez močne morske armade se poniža Avstrija v versto manjših vlad.

— Med stroški, ki jih je ministerstvo unanjih oprav podalo državnemu zboru v prevdarek, se nahaja tudi letna plača, ki jo dobivajo cesarski poslanci ali poročniki, ki opravljajo svojo službo pri tujih vladah; poročnik v Rimu dobiva 63.000 gold. s prostim stanovanjem, — v Parizu 90.300 gold., — v Londonu 63.000 gold., — na Rusovskem ravno toliko, — v Berlinu 42.000 gold., — v Carigradu 60.900 gold. itd. itd.

— Z začetkom tega leta je bilo iz vseh dežel našega cesarstva za 475 milijonov in 196.640 gold. obligacij za zemljišno odvezo med ljudstvom.

— Ta mesec se bojo dosluženi vojaki vseh peš-regimentov v reservo razpustili, rekruti pa, ki so na ur-lavbu, se bojo k soldatom poklicali; dosluženi rezervisti bojo tudi ta mesec prejeli odslužno pismo (Abschied). Prihodnja rekrutba bo mesca sušca prihodnjega leta 1861.

Štajarsko. Iz Žave smo zvedili, da je bil 8. dan t. m. v bližni Dobri vasi strašen ogenj; ljudje so bili popoldne ravno v cerkvi; v 3 urah je bilo 76 pohištrev z vso klajo itd. pokončanih; škoda se ceni na 70.000 gold., in le 5 gospodarjev je zavarovanih. Potlej pa pravite: „ni treba ljudi siliti, da bi se asekurirali; saj sami vejo, kaj jim je storiti“. Žalostne skušnje povsod nam kažejo, da ljudje še ne spoznajo te potrebe in te dobrote!

Česko. V Zlatcu se pripravljajo napraviti posebno prodajavnico žaškega hmelja, kateri slovi po celem svetu in se ravno zatega voljo velike goljufije godijo, da ljudje prodajajo drug hmelj za žaškega. Žačanom je veliko na tem ležeče, da se njihovemu hmelju ohrani dobro ime in dobra cena.

Serbska vojvodina. Iz Temešvara 6. jul. Tudi pri nas je deželno poglavarstvo za poskušnjo za eno leto dovolilo, da za meso in kruh ne bo gosposka tarife delala.

Laško. Tudi danes še nima novičar nič posebnega novega povedati. V Sicilii ima Garibaldi še zmiraj z novimi naredbami opraviti, pa nič prav mu ne gré po volji, Siciljci hočejo sami svoji biti; največ mu je napotja delal siciljskemu ljudstvu zlo priljubljeni minister La Farina, tako, da ga je dal vjeti in mu ukazal deželo zapustiti. To pa je razkačilo spet novo ministerstvo tako, da so se vsi svoji službi odpovedali. Poleg Mesine se je 9. dan t. m. zbila sprednja straža Siciljcov z neapolitansko armado; družega se tu še ni zgodilo, ker strašna vročina, ki razsaja mesca julija in avgusta v tukajšnjih krajih, zadržuje Garibaldi-ta, da se, čeravno mu iz Genove skor vsaki dan dohaja nova pomoč in je te dni tudi neapolitanska barka „Veloce“ se mu v naročje podala, ne upa začeti obleganja terdnjave mesinske. — V Napolji je mir; ministrom pa se pri izpeljavi novih ustavnih naredb že marsiktero poleno pod noge meče. Kako stojite neapolitanska in sardinska vlada, se še nič prav ne vé; če danes beremo, da se Sardinici hočejo združiti z Neapolitanci, smemo že pričakovati, da se bo jutri vse kaj družega slišalo. Govoric in pravlic je na cente. Tako se sliši, da cesar Napoleon ni zoper to, ako Sardinija celo Italijo z Neapolitanskim in Rimskim (samo rimskega mesta ne) zgrabi in pod svojo oblast spravi, al Francozom mora potem odstopiti otok Sardinijo, Genovo in pa pobrežje reke Riviera od Nice do La Spezia. Od druge strani pa se v francozkih časnikih bere, da Napoleon spet svojo prvo misel terdi, da naj se Laško ne zedini pod eno oblastjo, ampak posamezne dežele naj se združijo in obderžijo naj svoje vlade. Gotovo je pa to, da angleška vlada se je na vrat na nos zasukala od laške edinosti na laško konfederacijo. Tako je minister Russel 13. dan t. m. v državnem zboru rekel: „Angleška vlada se zmiraj terdno

derži vodila, da kakor vsak narod ima pravico si po svojem vlado izvoliti, tako gré tudi Lahom ta pravica. Ali bo Garibaldi nad Napolj šel ali nad Rim, tega ne vem; al da bi severna in južna Italija prišla pod eno vlado, tega ne verjamem“.

— Cesar Napoleon je spet sv. očetu papežu sam pisal, naj stori to, kar mu pismo njegovega ministra Thouvenell-a priporočuje za stran vladne prena redbe na Rimskem. Sliši se, da večina papeževih ministrov in tudi general Lamoriciere so za te poprave; al sprijaznila se rimska vlada z sardinskim kraljem ne bode. „Nikdar nikoli se jez s to hudobo porazumel ne bodem“ — so sv. oče rekli. Da pa jih je volja, saj nektere vladne prena redbe vpeljati, se sodi tudi iz tega, da papežev poslanec je bil v Napolji prvi, ki je kralju srečo vošil o oklicani ustavi. — Iz irskimi prostovoljci, ki si jih je rimska vlada udinjala, ima Lamoriciere malo veselja, ker že dvakrat v Jakinu in Rimu so zlo razsajali.

Turško. V Sirii se godijo s kristjani tako grozne reči, da je francozka vlada, za njo pa tudi angleška poslala na ladijah nekoliko armade v Barut, ki naj bi konec storila kervoločnemu početju v teh krajih, ki se je že o binkoštih začelo, ako od turške vlade poslani minister Fuad paša divjih Drusov ne bo ukrotil. Pisma iz Saide pripovedujejo, da 50 vasi, v katerih Maroniti (tako je ime tukajšnjim katoliškim kristijanom) prebivajo, je že oropanih in sožganih, sila veliko ljudi pa je pomorjenih; celo ženam in otrokom ne prizanašajo grozoviti Drusi, ki so po veri Turki. Poveč dni leže pomorjeni, ako jih niso psi požerli, po ulicah in potih, da se je kuge bati. Bravcom, katerim ni ta dežela znana, povemo, da je Sirija tista zlo gorata dežela v Azii, o kateri sv. pismo večkrat govori; tu je gora Libanon, reka Jordan, jezero Genezaret itd., južni del Sirije je tako imenovana stara Palestina. Dežela ta, kakor vse svete dežele, je pod oblastjo turško; leta 1833 jo je dobil Mehmed Ali, namestni kralj egiptovski, proti temu v svojo last, da je davšino za njo plačeval; dokler je Mehmed Ali tu vladal, je bilo veliko bolj varno za kristjane; sedaj pa, ko je Sirija spet turška, se godijo take grozovite reči. In še zmiraj stoji Turk v versti evropskih vladarjev! — Javeljne bo turški poslanec med temi divjaki, ki kristijana sovražijo kakor psa, kaj opravil, ker, če bi turška vlada tudi dobro voljo imela braniti kristijane, je preslaba, da bi njene ukaze ubogali podložni njeni. Tako je govoril lord Brougham o tej zadevi unidan v državnem angležkem zboru.

Današnjemu listu je priložena 8. pōla „Občne povestnice“. Na nektere vprašanja se nam treba zdi še enkrat opomniti, da „povestnica“ je že večletna doklada Novic, katero naročniki brez plačila dobivajo. Izdanih je bilo do letos 34 pōl povestnice starega in srednjega časa in pa 6 pōl zgodovine novega časa; letos smo začeli izdajanje povestnice s 7. pōlo novega časa. Kdor je bil ves čas naročnik Novic, je prejel vseh poprejšnih 40 pōl brez plačila. Kdor jih pa želi kot nov naročnik zdaj prejeti, naj pošlje za vsako poprejšno pōlo 4 nove kraje, zakaj po tej ceni se prodaja povestnica v tiskarnici Blaznik-ovi.

Zitna cena

v Kranji 16. julija 1860.

Vagán pšenice domače 5 fl. 80. — banaške 5 fl. 90. — reži 4 fl. — — ječmena — fl. — — ovsa 3 fl. — — prosa 4 fl. — — ajde — fl. — — koruze 4 fl. 36. — soršice — —

Kursi na Dunaji 17. julija.

5% metaliki 70 fl. 40 kr. Azijo srebra 26 fl. 10 kr.
Narodno posojilo 80 fl. 15 kr. Cekini 6 fl. 2⁵/₁₀ kr.